

K čemu je dobrý firewall?

Foto: Fotolia

Firewall se v posledních letech stal častou a hlavně nutnou složkou ochrany osobního počítače. Jeho přítomnost v systému je stejně důležitá jako přítomnost antivirového programu, v některých případech dokonce důležitější. K čemu ale vlastně takový firewall slouží a jak pracuje? Vystačíte si s firewallem vestavěným ve Windows?

V ČLÁNKU SE DOZVÍTE:

- co je to firewall
- proč je firewall důležitý
- o problémech firewallů
- o různých zajímavých programech
- o kvalitě a schopnostech firewallu integrovaného ve Windows

Firewall si můžete představit jako takovou ochrannou hradbu mezi počítačem a internetem s bránou, kterou neprojde nic nevhodného nebo škodlivého. Úkolem firewallu je tedy odrážet útoky záškodníků vedené z internetu a zároveň bránit nechtěnému úniku dat z počítače směrem na internet.

Takový únik dat může mít na svědomí třeba záškodnický program, který obelstil antivirový program a nyní chce třeba poslat svým tvůrcům nazpět nasbírané citlivé informace typu přístupových hesel, e-mailových adres apod. Firewall by měl však takovou odchozí komunikaci rozpoznat a zablokovat a minimalizovat tak škody způsobené překonáním antivirové ochrany. Jak vidíte, antivirový pro-

odesílání chápou jako narušení soukromí, a to i přes ujištění, že získané údaje nebudou spojovány s konkrétními uživateli. Pokud se ani vám nelíbí takové nahlížení přes rameno, právě firewall vám zajistí zachování soukromí.

„Antivirový program a firewall se doplňují, a není tedy vhodné spoléhat se jen na ochranu jednoho z nich.“

Dobrý firewall také kontroluje aktivitu uvnitř počítače a umí třeba regulovat spouštěné programy, zabránit programům v automatickém spouštění po přihlášení k systému nebo upozornit na změnu v programech. To vše mohou být zcela regulérní operace, ale také známky něčeho nekalého. Například změna v programu může nastat při běžné aktualizaci, ale také při jeho infikování některým ze záškodnických programů. Na firewallu pak je, aby takovou situaci zachytil a podle definovaných pravidel zasáhl nebo se uživatele zeptal na další postup. To už záleží na koncepci jednotlivých firewallů, respektive na jejich nastavení.

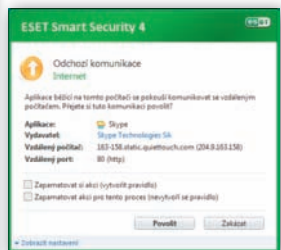
FIREWALL: PÁN, NEBO SLUHA?

Největším problémem firewallů je zřejmě právě jejich koncepce: Má být firewall vždy tou nejvyšší autoritou,

kteřá ví, co je pro uživatele dobré? Nebo má pouze předat kontrolu nad počítačem uživateli, informovat ho o vzniklých situacích a ptát se na další postup? Na to bohužel neexistuje jednoznačná odpověď. V prvním případě se firewall stává častým předmětem

potíží například při pokusu sdílet data z počítače v síti. Firewall zkrátka jemu podezřelou nebo potenciálně rizikovou komunikaci zablokuje a uživatele ani neupozorní.

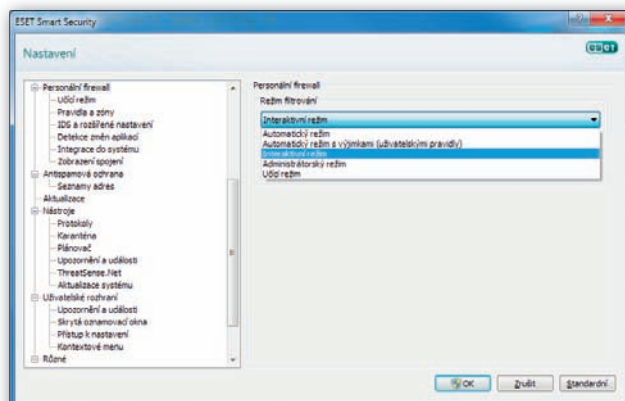
Ve druhém případě by však uživatel obtěžoval desítkami dotazů a ne každý uživatel je schopen se správně rozhodovat a udělat firewallu pokyny. Je totiž obtížné zjistit, jestli program chce jen zkontrolovat dostupné aktualizace, nebo hodlá poslat nějaká nasbíraná data, o nichž byla řeč dříve. Uživatel si také nemusí být jistý tím, jestli ke změně v programu došlo běžnou aktualizací, nebo vlivem záškodnického softwaru. Uživatel taktéž

Neustále se ptát, nebo rozhodovat bez vědomí uživatele (a tedy dost možná proti jeho vůli)? Totéž věčné dilema firewallů.

gram a firewall se doplňují, a není tedy vhodné spoléhat se jen na ochranu jednoho z nich.

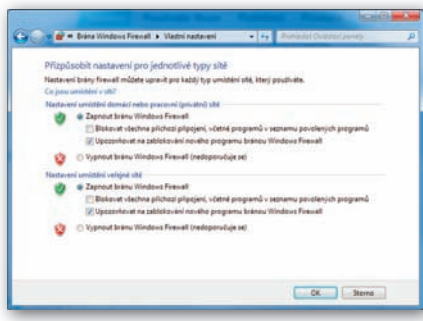
K nechtěnému úniku dat nemusí docházet nutně vinou záškodnických programů. Některé zcela regulérní programy posílají svým tvůrcům statisticky zajímavé informace o tom, jaký máte počítač či jak s daným programem pracujete. Takové informace jsou neocenitelným pomocníkem vývojářů při dalším rozvoji programu. Nicméně někteří uživatelé jejich

Firewall v bezpečnostním balíčku Eset Smart Security patří k nejlepším programům svého druhu.

obvykle netuší, jestli je dobře, či špatně, že jim spouštěný program chce spustit nějaký další program.

Tvůrci firewallů se tedy snaží najít kompromisní cestu a nutno dodat, že úspěchy jejich snažení jsou někdy menší, někdy větší. I proto většina vyspělejších firewallů umožňuje volbu mezi několika režimy fungování podle přání uživatele. Kromě dvou popsanych extrémních způsobů fungování (blokovat potichu vše podezřelé, nebo se neustále ptát uživatele na další postup) existuje obvykle nějaký základní režim, v němž jsou povoleny běžné

Základní nastavení Windows Firewallu je pochopitelné i pro naprostého laika.

úkony a naopak zakázány čistokrevné projevy nekalostí v systému či vyložený útok.

Šikovnou pomůckou takového režimu jsou pak uživatelem definované (schválené) výjimky, které firewallu pomohou v situacích, kdy si sám neví rady. Taková výjimka v závislosti na možnostech firewallu může být uplatněna jednorázově, po omezeně dlouhou dobu (např. do restartování počítače) nebo uložena jako trvale platné pravidlo. Různé firewally mají rozličná řešení dostupných režimů a práce s výjimkami a nelze je objektivně moc srovnávat. Každému vyhovuje něco jiného. Naprostý laik ocení zabezpečení s minimem vlastního úsilí, zkušenější uživatel už však obvykle chce mít nad systémem nějakou tu kontrolu.

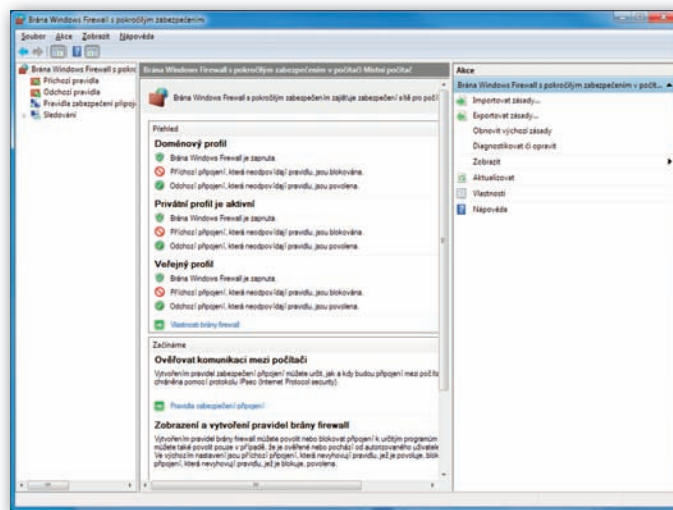
K firewallům s nejlepší možností přizpůsobení různým skupinám uživatelů bezesporu patří ten z bezpečnostního balíčku ESET Smart Security (<http://www.eset.cz/produkty/eset-smart-security>). Z pohledu českého uživatele je zde nutné vyzdvihnout srozumitelná vysvětlení dostupných možností nastavení a vzniklých situací v češtině. Velmi zajímavý je také balíček Comodo Internet Security (<http://personalfirewall.comodo.com>; resp. příložené CD, rubrika Obsah CD / Zajímavosti), kombinující opět firewall s antivirovým programem.

Zde bohužel chybí česká lokalizace, ale zase je základní verze k dispozici zdarma.

JAK SI VEDE WINDOWS FIREWALL?

Důležitost firewallu zdůrazňuje fakt, že Windows XP a vyšší již disponují vestavěným firewalllem. Je tu však otázka jeho kvality. Dlouhá léta platilo, že Windows Firewall není dostatečně kvalitní, protože jen v omezené míře kontroluje odchozí komunikaci a je celkem snadné jej vypnout, a to bohužel i pro záškodnický software. Původní verze mohla reálně sloužit jen jako taková nouzová ochrana, než si opatříte a nainstalujete kvalitní firewall.

Pozdější verze (ta, která byla do Windows XP doplněna spolu s druhým servisním balíčkem) na tom byla už lépe, ale Windows Firewall stále platil za základní ochranu pro méně náročné uživatele. Opravdový posun k lepšímu přišel až s Windows Vista a později i s Windows 7. Zde to-

Velmi „děravý“ Windows Firewall z Windows XP se postupem času vyvinul v dobrý nástroj. Ve Windows 7 je už schopným pomocníkem.

tiž dříve velmi problémovému vypnutí firewallu, což byla právě bolest jeho dřívějších verzí ve Windows XP, brání řízení uživatelských účtů. Jako uživatel tedy musíte se změnami nastavení vestavěného firewallu explicitně souhlasit, jinak je systém nepovolí.

Ve Windows Vista navíc přibyla podpora kontroly odchozí komunikace a ve Windows 7 byla doplněna práce s profily. Například uživatelé notebooků tedy mohou používat přísnější nastavení při přístupu na internet například skrze neznámý bezdrátový přístupový bod v restauraci a prostřednictvím méně přísného nastavení v bezpečí domácí počítačové sítě.

„Windows Firewall některé dříve oblíbené alternativy dokonce předešel, a to právě díky práci s profily pro různá prostředí.“

Windows Firewall zmíněnými funkcemi dohnal konkurenci, a některé dříve oblíbené alternativy dokonce předešel právě díky práci s profily pro různá prostředí.

Podarilo se najít i přijatelnou rovnováhu mezi rolí sluhu a pána v podání firewallu, o které byla řeč výše. V běžné praxi je nakládání s Windows Firewalllem nekomplikované a intuitivní, což ocení většina koncových uživatelů. Pro zkušenější uživatele je připravena pokročilá správa jeho nastavení a především pokročilá správa výjimek v příchozí a odchozí komunikaci. Windows Firewall ve Windows 7

obsahuje vše, co reálně může řadový uživatel od firewallu očekávat, a v tuto chvíli není důvod jej bezpodmínečně měnit za produkt třetí strany. U Windows Vista platí totéž, ovšem někomu by mohla vadit absence práce s profily (zejména tedy majitelům notebooků).

Ve Windows XP, ve kterých je nainstalován alespoň druhý servisní balíček, poskytuje Windows Firewall dostatečnou ochranu před útoky z internetu. Pokud jde o ochranu před únikem dat z počítače nebo o možnost vlivu záškodnického programu na jeho fungování, zde si Windows Firewall XP opravdu nevede dobře. Pokud tedy od firewallu očekáváte i ochranu před únikem dat a náhradu za antivirový program v boji se záškodnickými programy, doporučujeme nainstalovat nějaký kvalitnější samostatný antivirový program nebo sáhnout po firewallu z některého bezpečnostního balíčku.

Jiří Macich ml., jiri@macich.net